

Т.В. Тимошенко, викл.

Кіровоградський національний технічний університет

Про прагматику студентам технічного вузу

Стаття дає визначення прагматики як науки про використання мови, про прагматичні угоди, які допомагають студентам технічних вузів уникати помилок при спілкуванні іноземною мовою та формувати почуття ввічливості та взаємоповаги.

прагматика, мова, прагматичні угоди, інформація, ввічливість, почуття взаємоповаги, соціальні, культурні угоди

Прагматика це наука про те, як люди використовують мову. Вона описує зв'язок між мовою та людським життям. Важливою особливістю мови є те, що значення речення є більшим, ніж комбінація значень слів, які воно містить: щоб повністю зрозуміти, ми використовуємо інформацію з ситуації, в якій вживається речення. Наприклад:

(Kate is about to go out of her house).

Kate: Now I've lost my keys. No, I haven't. Here they are. I mustn't forget my keys.

З цього ми розуміємо, що:

1) It is important that Kate takes her keys;

2) She is afraid she might lose them or forget them because on a previous occasion she has forgotten them.

Ці дві ідеї не походять особисто від Каті, від слів, які вона вимовляє. Вони походять з певної комбінації цих слів з нашим знанням ситуації, в якій вони вживаються. **Forget** не є одним із них і тут показано декілька контрастних вживань слова **forget**.

Носії мови подовгу обирають слова і фрази і цей вибір впливає на те, як розуміти сказане.

Давайте порівняємо, як двома способами можна сказати одне й те ж:

(Jim and Sue are discussing their family finances);

Jim: I think we can forget the idea of a holiday this year.

Ми розуміємо, що Джим говорить Сью, що вони не матимуть достатньо грошей, щоб поїхати на відпочинок. Ми також розуміємо, що Джим виражає якісь емоції стосовно цього. Чи то він дійсно хоче поїхати у відпустку, чи то він знає, що цього хоче Сью.

Іншими словами, нейтрально, це можна сказати так:

Jim: We won't be going on holiday this year.

Цей приклад показує нам важливий вибір: між нейтральним шляхом щось сказати, та емоційним шляхом, щоб підкреслити особливу точку зору.

Чому прагматика важлива для вивчаючих мову?

Всі мови мають набір прагматичних домовленостей про використання мови. Ці угоди є соціальними або культурними. Тому існує відмінність між мовами, країнами та культурами. Важливо вивчити прагматичні угоди англійської мови, щоб якомога повніше та точніше вживати слова, які ми знаємо, та уникати помилок.

The Macmillan English Dictionary дає велику кількість прагматичної інформації про те, як, коли і чому використовуються слова. Приклади взяті із реальних текстів та діалогів. Це допоможе вживати слова та фрази вірно.

Отже, люди користуються мовою, щоб вказати на «мовні дії», наприклад:

– get other people to do things (request, order, persuade);

- give information;
- express opinions;
- express emotions;
- make commitments (offer, promise, agree to do something).

Подивіться на наступне визначення для **forget it** :

2. Використовується, щоб показати, що ви роздратовані, тому що ви думаєте, що чийсь коментар чи припущення повністю безпідставні:

- In the end I said to him, “look, forget it. - I’m not paying you”;
- If you’re just going to stand there and criticize, forget it.

Це використання «**forget it**» емоційне та досить неввічливе. Порівняйте це з першим значенням «**forget it**», яке є ввічливим та часто вживається для відмови від наданої пропозиції.

“How much do I owe you?”;

“Oh, forget it, it’s nothing”.

Люди також використовують мову, щоб допомагати собі у власних та соціальних взаємовідносинах. Наприклад, коли просите когось зробити для вас щось, ви зазвичай бажаєте зробити це ввічливо.

Sorry to bother you в розмовній мові вживається для ввічливого прохання когось зробити щось для вас, особливо коли це є хтось, кого ви не знаєте:

Sorry to bother you, but would you mind moving your bag?

І **may** і **can** вживається, щоб попросити про щось, надати, або відмовити в дозволі, але **may** є більш формальним:

You can/ may go now.

“Can I /May I come with you?”

“No you can’t/ you may not”.

Used in polite remarks or suggestions spoken вживається, коли ви робите ввічливе зауваження, чи пропозицію:

May I say/ask/ suggest etc.

May I say a word of thanks to all those who helped today?

May I suggest a better idea?

Є також інформація про неввічливу та грубу мову.

Ввічливість часто виражає турботу про ваші власні та людські емоції та почуття. Існує багато виразів, які допомагають вам показати вашу турботу, наприклад:

If I may say so вживається для пред’явлення особистого коментарю, коли ви знаєте, що особа, з якою ви розмовляєте, виявить це образливим:

What a very attractive dress, if I may say so!

Щоб прокоментувати чийсь одяг, навіть в позитивному плані, іноді може виявитися неввічливим, особливо, якщо ви не знаєте людину добре. “If I may say so”, в цьому контексті означає “I know I am saying something risky”.

Відношення та почуття

Слова та фрази можуть давати інформацію про людські почуття та відношення, наприклад: **don’t (you) forget it** вживається, щоб сказати комусь дуже категорично, рішуче, як їм слід вести себе, особливо, коли вони сказали, чи зробили щось, що ви не схвалюєте:

Don’t call me Jim, I’m Mr. Parker to you, and don’t you forget it!

Одна найбільша проблема для вивчаючих мову полягає в тому, що в англійській мові існує багато нейтральних слів та фраз, які фактично несуть негативну або позитивну коннотацію, це названо “semantic prosody”. Наприклад:

Par for the course вживається, щоб підкреслити, що щось є нормальним чи звичайним.

Delays at airports in the holiday season are par for the course.

Однак, важливо знати, що **par for the course** дуже часто показує негативне відношення. Наприклад, в цій газетній статті про футбольний матч менеджер розчарований розміром натовпу:

Only 10 000 people came to watch Rock Rovers on Saturday. Manager Billy Brooks said: "I thought we would have got a good crowd back after our last few results, but this seems to be par for the course lately?"

Зверніть увагу, що одне і те ж слово може мати і позитивне, і негативне значення, в залежності від ситуації, в якій воно вживається. Ось приклад: old – fashioned adj –більше не сучасний чи стильний:

Blake was carrying an old- fashioned leather briefcase.

а)використовується в негативному плані стосовно до методів, взаємовідносин чи машин, які більше не корисні , чи не підходять сучасному світу :

Outdated:

They have very old- fashioned ideals about raising children.

в) вживається в позитивному плані стосовно гарних речей з минулого, які все ще існують: good old- fashioned home baking.

Дуже важливо, вивчаючи іноземну мову, вивчати не тільки базове, основне значення слів, але і їх культурне вираження . Адже вираження почуттів варіюється від культури до культури. Так, в деяких культурах люди виражають негативні емоції, такі як горе, дуже відкритим шляхом, в той час як люди інших культур взагалі намагаються не показувати своїх почуттів.

В англійській мові, якщо ми кажемо, що хтось **bottles up** їх почуття , ми маємо на увазі, що це погано. Але якщо ми кажемо, що хтось **hides** їх почуття, ми не робимо ніяких оціночних коментарів. Ось приклад, який робить негативну коннотацію очевидною:

Research shows that some illnesses are more prevalent in those with a tendency to bottle up their emotions.

Взагалі, в британській культурі люди не виражають негативних емоцій, таких як горе чи злість, перед людьми, яких вони добре не знають.

Тож, важливо не тільки знати слова, їх значення та вживання, але й більше культуру, традиції країни, мовою якої ти бажаєш спілкуватися в випадку не сконфузитуватися перед носіями мови та не образити людину, її почуття, навіть ненавмисно.

Список літератури

1. Macmillan English dictionary for advanced learners. Pragmatics by Dr Joanna Channell p.LA 12,13.
2. S Levinson, "Pragmatics" // Cambridge University Press – 1983
3. J. Verschueren, "Understanding Pragmatics" // Arnold – 1999

Статья дает определение прагматики как науки об использовании языка, о прагматических договоренностях, которые помогут студентам технических вузов избежать ошибок в общении на иностранном языке и формировать чувство вежливости и взаимоуважения.

The article offers a definition of pragmatics as the study of how people use language. It shows the pragmatic conventions which help the students of technical universities to avoid mistakes in using and speaking foreign language and to form the feeling of politeness and self-respect in their social relationships.